

Het jaar van de paardenkastanje

Anita Larkens

Het jaar van de paarden- kastanje

Roman

zilt

Anita Larkens
Het jaar van de paardenkastanje

1e druk 2025

ISBN 9789493198739
ISBN e-book 9789493198746
NUR 301

Tekst © Anita Larkens
Omslagontwerp: Vera Post
Auteursfoto: privé-eigendom

© 2025 Uitgeverij Peper
Uitgeverij Peper is een imprint van Uitgeverij Zilt
Alle rechten voorbehouden
www.uitgeverijzilt.nl
www.anitalarkens.nl

*Yes, the living, the mangled, the scarified,
with the crazed responsibility of remembering
everything, everything.*

—

Edna O'Brien, *The Little Red Chairs*

DEEL EEN

NATHAN

1

*April 2020
Groningen, Nederland*

De intelligente lockdown, die eind maart door de regering is afgekondigd, weerhoudt Nathan er niet van om zijn werk als journalist te blijven doen. Voor een andere werkgever, dat wel, en in een andere taal.

Tot voor kort was hij de sterreporter van *The Irish Times* in Dublin. Nog maar een week geleden heeft hij zijn officiële aanstellingsgesprek bij het *Dagblad van het Noorden* gehad. ‘Terug op je honk,’ zei zijn nieuwe baas toen hij naar zijn cv keek, wat Nathan vergezocht vond, want hij was al op zijn negentiende uit Nederland vertrokken om stage te lopen in Londen.

Vandaag is hij onderweg naar Huizinge, een dorp op het Groningse platteland met een inwonertal dat maar net boven de honderd komt. Al rijdend neemt hij de omgeving in zich op. Ik ben thuis, denkt hij, maar zo voelt het niet.

Het deuntje van zijn mobiel vult het stille ruim van zijn nieuwe auto.

‘Eddie, zeg het eens.’

‘Waar zit je? Ik was bij je aan de deur.’

De woorden roepen ergernis bij Nathan op. Ook al is Eddie zijn beste vriend hier in het oude land, hij heeft niks bij zijn deur te zoeken. Die moet gesloten blijven. Evi en zijn kinderen zitten erachter, gebogen over schoolboeken en iPads.

‘Ik had handschoenen aan. Latex.’

Als een seriemoordenaar, denkt Nathan.

‘*Safety first,*’ zegt Eddie.

‘Ik ben op expeditie.’

Nathan hoort hoe belachelijk het klinkt.

‘Een andere keer, Ed,’ zegt hij en hij drukt het gesprek weg.

Hij parkeert in een inham buiten Huizinge. Het is al twee keer gebeurd dat een tegenligger met de lichten knipperde en in een inham verdween. Ga je gang, gebaren ze. Nathan blijft staan naast de landweg, hij draait de motor uit. Zo hoeven anderen hem niet steeds voorrang te verlenen.

Wie heeft deze rare infrastructuur bedacht? Vanaf de snelweg verdween hij zo op deze sliert. Hij moest op het gas trappen om op tijd bij een inham te zijn, voordat hij neus aan neus kwam te staan met een dorpeling.

Hij pakt de blocnote van de passagiersstoel en schrijft wat op over de sliert. Hoe denken ze de door aardbevingen aangetaste boerderij van Bert en Ietje, de gedupeerden in Huizinge waar hij naar op weg is, ooit te kunnen verstevigen als het benodigde vervoer er niet kan komen?

Nathan schenkt koffie uit de thermos en doet zijn ogen dicht. Deze auto is fijn, een nieuwe Renault Captur. Hun vorige auto werd begin februari – een maand voor vertrek – aangekocht door de garage in Portobello waar Nathan alle beurten liet doen.

De kinderen hebben nog niet eens in deze nieuwe auto gezeten, en dat is te zien. In de oude BMW stonden de schoenafdrukken van de jongens op de rugleuningen van de stoelen. De bakjes in de deuren zaten vol met plakkerig spul, halflege drinkpakjes – mijn god, hebben ze daar nog van gedronken? Oude snoeppapiertjes, uitgespuugde kauwgum met van die vieze citroensmaak, die honderd procent natuurlijk is, maar uit een natuur die Nathan verafschuwt. De garage had hem beloofd dat het niet uitmaakte, dat ze de auto rijklaar zouden maken, er van de viezigheid niets meer te zien zou zijn en een koper er goed geld voor zou betalen, maar de prijs die hij ervoor kreeg was veel lager dan hij gedacht had.

Eddie heeft hem uit zijn concentratie gebracht. Soms zit hij wel een uur zo in de auto, maar nu voelt hij zich opgejaagd. ‘Een kop koffie,’ zei Eddie, maar de thermos is leeg en bovendien: wat moet Eddie hier? Eddie zou vragen gaan stellen waar Nathan geen antwoord op heeft. Eddie zou de nog bijna nieuwe deurklink van de auto met zijn latex handschoenen opentrekken, Eddie’s bril zou beslaan van de warmte en door het mondkapje dat hij ongetwijfeld opheeft. Eddie’s ouders, de Mulders, zijn kwetsbare mensen. Voor je het weet liggen ze op de IC aan de zuurstof.

Die gedachte maakt hem verdrietig. Sinds hij terug is in Groningen, heeft hij de Mulders nog niet bezocht. Het is angst die hem tegenhoudt. Schuldgevoelens ook. De mensen die hem in huis namen toen zijn eigen ouders faalden, hebben meer verdiend. Hij had Eddie niet zo moeten afwimpelen.

De confrontatie met het verleden valt hem zwaarder dan hij gedacht had. Hij komt in de verleiding om Meghan te bellen. Een paar keer scrolt hij naar haar nummer, maar hij bedenkt zich en legt zijn vinger in plaats daarvan op *redial*.

2

Hij schrikt telkens als hij Eddie ziet. In de Londenjaren hadden ze sporadisch contact, daarna was het verwaterd. Niets heeft Nathan voorbereid op de sprong die de tijd heeft gemaakt. Het komt door de omgeving. De plek. De straat waarin hij zijn jeugd doorgebracht heeft. Daar hoort een Eddie met wilde haren te zijn. Een Eddie met jeugdpuistjes. Een Eddie met zijn eerste bril, metalen rondjes, die hem op John Lennon deden lijken.

De Eddie die in de deuropening van zijn ouderlijk huis staat, is kalend en heeft een bril op met een dik montuur.

‘Kom binnen, broer.’

Broer. Nathan hoort bij dit gezin. Ook dat is verwarrend, want drie deuren verder staat het huis waarin hij is geboren. Als hij eerlijk is, heeft hij Eddie nooit als broer gezien. ‘Mijn beste vriend Eddie,’ zegt hij als hij met Evi over hem praat. Ze zijn bloedbroeders, geen bloedverwanten.

‘Ik kan maar even blijven,’ zegt hij.

Eddie knijpt zijn mondmasker wat strakker op de neus en zwaait zijn arm uitnodigend de hal in. Nathan haalt diep adem en stapt over de drempel.

Moeder Mulder staat op als Nathan samen met Eddie de woonkamer binnenkomt. Hij had haar niet meer herkend, maar ze moet het wel zijn. Hij blijft op gepaste afstand

staan, anderhalve meter, zijn heup tegen de logge bank gedrukt.

Ze kijkt omhoog. ‘Je bent gegroeid.’

U bent gekrompen, denkt hij. Er is niets van haar over en in één klap begrijpt hij de latex handschoenen en het medische mondmasker van Eddie.

Nathan diept het stoffen kapje uit zijn broekzak. Hij is geschrokken van moeder Mulder. Het mensje ziet eruit als een vogeltje, met broze botjes die maar net met huid bedekt zijn. Hij slikt zijn ontroering weg. Vijfendertig jaar geleden was hij hier voor het laatst.

‘Koffie?’ Moeder Mulder houdt een bevende hand op, alsof ze hem een onzichtbaar kopje aanreikt.

Vroeger kreeg hij melk. Het was in de tijd van de reclame van Joris Driepinter, drie glazen melk per dag. Eddie dronk drie glazen, soms wel vier, en als Nathan kwam kreeg hij ook melk. Misschien komt het daarvan dat hij zo lang is geworden.

‘Graag,’ zegt hij, al komt de cafeïne hem de neus uit.

Als ze naar de keuken strompelt, kijkt hij eens goed om zich heen. Een nieuwe kast, licht teakhout. Daar stond eerst een donkereiken kolos. Nieuwe vloerbedekking, voor hem tenminste; misschien ligt het er al wel tien jaar of langer.

Eddie helpt zijn moeder en brengt de koffie op een groot dienblad. Alles past erop, ook de suikerpot en het melkkannetje, dat Nathan herkent in een onthutsend scherpe flashback. Tijd is niets. Tijd is vloeibaar, zoals de aarde bij een beving.

‘Gezellig,’ zegt moeder Mulder. Vader Mulder lijkt zich afzijdig te houden. Hij frunnikt aan iets, een stapel kaarten lijkt het wel.

‘Jumbo-buitenkaartjes,’ zegt Eddie, die hem ziet kijken. ‘Geef ’s, pa.’

Zuinigjes reikt Mulder Eddie één kaartje aan. Eddie houdt het omhoog. ‘Gewone zeehond,’ zegt hij teleurgesteld.

Het is verbluffend hoe snel Nathan weer kind wordt in dit huis. Niets gevierde journalist, expat, vader van drie kinderen. Hij zou niet eens vreemd opkijken als Eddie zei: ‘Ga je mee naar boven?’ en ze op zijn kamer muziek gingen luisteren. Eddie die luchtgitaar speelde, Nathan die op zijn knieën drumde.

Wat moet hij in hemelsnaam zeggen? Hoe is het met u, lijkt zo’n overbodige vraag. Hij kan zien hoe het met moeder Mulder is. Niet goed. Nathan knippert een paar keer met zijn ogen. De laatste keer dat hij deze oudjes zag waren ze sterk en levenslustig. Ze hadden het halve leven nog voor zich. Nu is dat leven bijna voorbij en is het zijn helft geworden.

‘Ed, ga je mee?’ vraagt hij. ‘Ik wil je iets laten zien.’

Nathan zet zijn kopje neer op het schoteltje en het geheel op het dienblad. ‘Bedankt voor de koffie, mevrouw Mulder. Meneer Mulder, succes met uw kaartjes.’

Hoe had hij kunnen bedenken dat zijn remigratie zoveel surrealiteit zou meebrengen?

‘Je kunt niet terug in de tijd,’ had Evi hem gewaarschuwd toen ze plannen maakten voor de verhuizing.

Maar dat kun je wel, want hij is er. Terug bij af.

3

Hij heeft veel aan de Mulders te danken. De eerste keer dat in Eddie's jongenskamer een kermisbed voor hem neergelegd werd, was toen Nathans vader weken niet naar de scheepswerf was gegaan. Nathans moeder, die, naar hij later beseftte, zonder huishoudgeld zat, zei: 'Ga maar naar moeder Mulder. Ik heb het met haar besproken.'

'Het' bleef een raadsel voor Nathan, die toen pas zeven jaar was, tot een verhuishwagen de straat in reed en hij hun meubels daarin zag verdwijnen.

Een hele tijd had hij zijn moeder de schuld gegeven, tot dat hij oud genoeg was om de gebeurtenissen te verklaren.

Zijn vader loste conflicten op met zijn vuisten. 'Op de ouderwetse manier,' had hij een paar dagen voor zijn ontslag gezegd, toen hij met een verband om zijn hoofd thuis kwam en Nathans moeder gevraagd had hoe het gebeurd was.

Hij was ook op de ouderwetse manier ontslagen, per aangetekende brief. Sindsdien zat zijn vader in zijn rookstoel in de kamer naar de radio te luisteren. Scheepvaartberichten. De brief was op vrijdag gekomen en op maandag werd Groningen getroffen door een monsterstorm, die schepen deed zinken en wrakken liet aanspoelen.

Zijn vader zat daar in zijn stoel, tot de verhuishwagen kwam en ook de radio verdween.

Nathan wist niet waar de huisraad heen was gegaan, al verzon hij met Eddie theorieën daarover als ze 's avonds in bed lagen. 'Naar een groter huis met een klimtoren en een zwembad.'

'Naar iemand die het harder nodig heeft,' zei Eddie.

Daarmee was het gesprek voor Nathan voorbij. Niemand had zijn spullen harder nodig dan hij. Hij had zijn gezicht in zijn kussen gedrukt om het snikken te smoren. Het was zwart voor zijn ogen, tot hij zijn ladekast voor zich zag, waar zijn kleren in zaten, zijn bureautje met de Meccano-hijskraan erop en een sleutelhanger van Betuwe Flipje aan de takel.

Het verleden is overal op zijn geboortegrond. In de binnenspiegel van zijn auto ziet hij zijn oude voordeur, het grote raam van de woonkamer. Nathan denkt aan het jaar voor zijn vaders ontslag, toen hij met zijn moeder naar de scheepswerf was gegaan om een tewaterlating bij te wonen. Hij ziet zijn vader weer voor zich. De held boven op het platform. Samen met zijn collega's hamerde zijn vader met een stootblok de stutten onder het schip vandaan. Bij elke klap had zijn moeder in zijn handje geknepen, net zolang tot het schip op de rails plofte en het van het dok het Damsterdiep ingleed.

Eddie schuift naast hem in de Captur. 'Gave kar.'

De woorden klinken gedempt vanachter het mondmasker. Nathan houdt het zijne ook op.

Ze rijden verder in stilte naar Huizinge. Eddie's teleurstelling is voelbaar als ze het schaars bebouwde buitengebied inrijden. Hij weet niet wat Eddie verwacht had. Iets spannends. Iets nieuws. Hij was altijd degene die de kar trok.

Anders dan hij normaal doet, parkeert hij deze keer bij de ingang van het dorp, naast de kerk. Nathan heeft het

gevoel dat ze opvallen. Als de mensen beter kijken, schrikken ze misschien. Eddie draagt nog steeds de latex handschoenen, die hun functie allang hebben verloren, want hij heeft van alles aangeraakt: deurkrukken, koffiekopjes, het Jumbo-buitenkaartje, de deurbel van hun huis, de greep van zijn auto.

Nathan heeft het mondkapje op de vloer van zijn auto gegooid, daar ligt het vol met die dingen. Je mag ze niet meermaals gebruiken, maar soms vergeet hij een schoon kapje en graait hij er een van de mat. Eddie is er met zijn schoenen op gaan staan, maar we hebben het niet over mond-en-klauwzeer.

Handen zijn gevaarlijk, voeten niet. En lucht. Lucht is gevaarlijk. Dat gaf de grootste schrik in het begin, toen alles wat je vanzelf deed ineens ziekmakend was. Eerder in de week las Nathan op de voorpagina van een krant IERLAND IN GREEP 'ENGELSE' CORONAVARIANT. Alsof de Ieren nog meer nodig hadden om de Engelsen te haten.

'We zijn er,' zegt hij.

Eddie lacht onzeker.

'Epicentrum.'

Eddie kijkt naar de grond, net of hij verwacht dat er iets zal gebeuren op deze plek waarvoor ze uit Groningen Noord zijn gekomen.

'Hier maar heen,' zegt Nathan, en hij slentert voor hem uit naar het erf van Bert en Ietje.

Eddies mondkap hangt onder zijn kin als een bakje. Zijn bril is beslagen vanwege de overgang van de warmte in de auto naar de kou buiten. Hij ziet er diepongelukkig uit, met hangende schouders.

Ik maak iedereen ongelukkig, omdat ik zelf ongelukkig ben. Die gedachte valt Nathan in als hij naar Eddie kijkt.

Er komt een fietser langs, die zo wantrouwend naar hen gluurdt dat Nathan zeker weet dat hij hun signalement thuis zal noteren. Niets ontgaat deze mensen.

De boerderij ziet er doods uit, er brandt niet eens licht. Maar hij komt voor het land.

‘Het wordt vloeibaar,’ zegt hij tegen Eddie, die zijn bril laat zakken en hem meewarig aanstaart.